

І. І. Старовойтова

Історія філософії України

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І.МЕЧНИКОВА
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА ФІЛОСОФІЇ

І. І. Старовойтова

Історія філософії України

**Методичні вказівки з курсу «Історія філософії України»
для студентів спеціальності «Філософія»
факультету історії та філософії ОНУ імені І. І. Мечникова**

ОДЕСА
ОНУ
2019

УДК 1(09); 1(091)(1-4)

Автор – Старовойтова Ірина Іванівна, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії та методології пізнання ОНУ імені І. І. Мечникова МОН України.

Рецензенти:

І. В. Голубович, доктор філософських наук, професор кафедри філософії та основ загально гуманітарного знання ОНУ імені І. І. Мечникова;

О. А. Довгополова, доктор філософських наук, професор кафедри філософії та методології пізнання ОНУ імені І. І. Мечникова.

Рекомендовано до друку вченою радою
факультету історії та філософії ОНУ імені І. І. Мечникова.

Протокол №3 від 13.11.2018

Старовойтова І. І.

Історія філософії України : метод. вказівки з курсу для студентів спеціальності «Філософія» ф-ту історії та філософії / І. І. Старовойтова. – Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. – 72 с.

© Старовойтова І. І., 2019

© Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2019

ЗМІСТ

1. Вступ	4
2. Зміст навчальної дисципліни (структура та програма курсу).....	8
3. Методичні вказівки до курсу	15
4. Плани семінарських занять.....	18
5. Питання для самоконтролю	30
6. Методичні вказівки та тематика есеїв	34
7. Список рекомендованої літератури.....	37
8. Електронні інформаційні ресурси	43
9. Перелік тестових завдань.....	47
10. Віріанти контрольних робіт.....	56
11. Підсумковий контроль успішності навчання.....	61
12. Питання для підсумкового контролю	63
13. Шкала та критерії оцінки знань студентів.....	66
14. Методичні вказівки до самостійної роботи студентів.....	67

1. ВСТУП

Методичні вказівки з курсу «Історія філософії України» складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 033 «Філософія»

Предметом вивчення курсу «Історія філософії України» є зародження, закономірності та етапи розвитку філософських ідей в культурі українського народу.

Місце навчальної дисципліни в структурі освітнього процесу полягає в тому, що історія філософії України є сферою, де відтворюється розвиток духовності народу, реконструюється дух нації. У цьому розумінні історії філософії належить головне місце у комплексі наук, покликаних реалізувати відродження духу українського народу. Вивчення розвитку української філософської думки передбачає аналіз культурного контексту, а тому, не можливе без взаємодії з такими гуманітарними дисциплінами як історія, історія філософії, культурологія, релігієзнавство, історія політичної думки та ін. В свою чергу, ІФУ спирається на комплекс історіознавчих, краєзнавчих та мовознавчих дисциплін, знання яких отримано у середній школі.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Особливості філософської думки Київської Русі.
2. Ідеї гуманізму та реформації в українській культурі. Острозький центр, братські школи. Філософія українського бароко. Києво-Могилянська академія як перший в Україні центр професійної філософії.

3. Український романтизм. Київська релігійна філософія. Кирило-Мефодіївське товариство.

4. Філософія в Україні кінця XIX – XXI ст.

Мета курсу полягає у вихованні у студентів почуття патріотизму, гідності та шани до своєї національної думки, відтворити в них спрагу знання свого, національного ідеалу філософії, її глибоко духовного змісту та причетності до коріння національного духу.

Завдання курсу:

- Визначення методологічних підходів при вивченні історії філософії України.

- Глибоке засвоєння лекційного матеріалу та самостійне опрацювання студентами спеціальної літератури, аналіз якої відбуватиметься під час семінарських занять.

- Показати актуальність для сучасної духовної культури України тих філософських ідей і методологічних підходів, які були властиві українським філософам.

- Поглибити інтерес у студентів до вивчення тих світоглядних питань, розроблених українськими мислителями, які пов'язані з процесом осмислення і чіткого усвідомлення національної ідентичності.

- Створити та поглибити інтерес до світоглядних питань, пов'язаних з національним світобаченням та самоідентичністю студентів, які розроблялись віками у національній філософії.

- Створити умови до причетності, зацікавленості свідомості студентів питаннями та процесами, які відбуваються у незалежній державі Україна та показати їх глибинні корні в минулому - в сфері, де відтворювався національний менталітет і підходи рішення

світоглядних питань.

- Створити в студентах бажання рівнятися на таких велетнів національного духу як Г. С. Сковорода, Т. Г. Шевченко, П. Д. Юркевич, І. Я. Франко та ін.

- Показати актуальність та сьогоденність багатьох підходів, які є у творах класиків української філософії.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

а) загальних (ЗК): уміння визначати тип власного світогляду, застосовувати основні надбання філософії для розбудови власних свідомості та культури мислення КСО.01;

б) фахових загальних (КФЗ): знання основних етапів розвитку світової філософської думки, шкіл і вчень видатних філософів античності, європейського Середньовіччя, Нового Часу, сучасної західної філософії, релігійно-філософських вчень Сходу, російської та української філософської традиції; знайомство з класичними філософськими текстами КЗП.02;

в) спеціальних фахових (КФС): уміння використовувати основну філософську термінологію та методологію; КСП.01.

Очікувані результати навчання полягають в знанні основних етапів та особливостей розвитку філософської думки України від зародження її до наших днів; забезпеченні опануванням студентами знань провідних філософських систем, вчень, теорій, що виникали й функціонували в українській культурі; з'ясуванні характеру взаємодії українських філософів зі спадщиною представників філософської культури інших народів; створенні

розуміння місця, яке посідає українська філософська думка в контексті європейської та світової філософської традиції.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- головні риси кожного етапу становлення і розвитку філософії України;
- найбільш поширені філософські ідеї і течії в історії філософії України;
- видатних представників філософії України, суть їх творчого доробку;
- загальний стан сучасних творчих пошуків в українській філософії.

вміти:

- критично ставитися до негативних світоглядних стереотипів у галузі досліджень з історії філософії України;
- орієнтуватися в зміні найважливіших парадигм мислення на головних етапах поступу української історії;
- застосовувати методологію вивчення історії філософії України в дослідженнях суспільних і духовних процесів, що відбувалися в інших галузях духовного виробництва;
- ставитись до подальшого розвитку філософії з позиції гуманізму і плюралізму;
- краще розуміти сучасний етап духовного розвитку в Українській державі.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 180 годин, що становить 6 кредитів ЄКТС.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(Структура та програма курсу)

Загальна кількість: кредитів – 6, годин – 180

Форма підсумкового контролю: іспит

№	Назва теми	Лекції	Семінари	С Р С	Всього го
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. ОСОБЛИВОСТІ ФІЛОСОФСЬКОЇ ДУМКИ КИЇВСЬКОЇ РУСИ. ІДЕЇ ГУМАНІЗМУ ТА РЕФОРМАЦІЇ В УКРАЇНСЬКІЙ КУЛЬТУРІ.					
	Тема 1. Діалектика загальнолюдського та національного у розвитку філософської культури.	2	2	12	16
	Тема 2. Філософські пошуки доби Київської Русі.	2	2	12	16
	Тема 3. Взаємодія ренесансних та неренесансних ідей в Україні XV- XVI століть.	2	2	12	16
	Тема 4. Розвиток ідей Просвітництва в українській філософській культурі.	4	4	12	20
	Тема 5. Філософія Григорія Сковороди	2	2	12	16
	Всього	12	12	60	84
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II УКРАЇНСЬКИЙ РОМАНТИЗМ. КИЇВСЬКА РЕЛІГІЙНА ФІЛОСОФІЯ. КИРИЛО-МЕФОДІВСЬКЕ ТОВАРИСТВО. ФІЛОСОФІЯ В УКРАЇНІ КІНЦЯ XIX -XX СТ.					
	Тема 6. Український романтизм.	2	2	12	16
	Тема 7. Німецький ідеалізм і філософська думка в Україні.	2	2	12	16
	Тема 8. Філософські	4	2	14	20

	проблеми в творчості діячів української культури другої половини XIX - XX століть.				
	Тема 9. Філософська думка представників української діаспори.	4	4	14	22
	Тема 10. Розвиток духовної культури України у XX- XXI ст. Специфіка філософських пошуків в сучасній українській культурі.	4	4	14	22
Всього		16	14	66	96
Разом годин		28	26	126	180

ПРОГРАМА КУРСУ
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I
ОСОБЛИВОСТІ ФІЛОСОФСЬКОЇ ДУМКИ КИЇВСЬКОЇ
РУСИ. ІДЕЇ ГУМАНІЗМУ ТА РЕФОРМАЦІЇ В УКРАЇНСЬКІЙ
КУЛЬТУРІ

Тема 1. Діалектика загальнолюдського та національного у розвитку філософської культури

Історія української філософії як філософська дисципліна. Періоди розвитку української філософської думки. Методологія історико-філософського дослідження: лінійна та культуроцентрична моделі розвитку української філософії.

Нація і феномен національної філософії. Ознаки визначення певного діяча культури як представника національної філософії.

Тема 2. Філософські пошуки доби Київської Русі

Значення християнства для філософської культури Київської Русі. Київська «Книжна культура»: книжник і філософ. Онтологічна, гносеологічна і етична проблематика. Особливості антропологічного підходу. Специфіка історіософських пошуків.

Соціокультурний аспект «Слова» митрополита Іларіона. Специфіка символіки в «Слові о полку Ігоревім». Етика християнської релігії і середньовічна лицарська етика. Проблема самоусвідомлення особистості в «Молінні Данила Заточеника».

Тема 3. Взаємодія ренесансних та неренесансних ідей

в Україні XV- XVI століть

Зниження впливу візантійського варіанту слов'янської християнської філософії. Київська Русь як «культура синтезу» і формування ґрунту для засвоєння ренесансних ідей гуманізму.

Творчість Ю. Дрогобича, П. Русина, І. Копинського. Філософський зміст ідей Реформації. Загострення проблеми окатоличення в українській культурі, її осмислення, і перегук із реформаційним рухом.

Розвиток ідей ісіхазму в філософії України. Етика Івана Вишенського. Ренесансна лінія у філософії К.-Т. Ставровецького. Філософія держави С. Оріховського.

Тема 4. Розвиток ідей Просвітництва в українській філософській культурі

Головні риси філософських культур в епоху Просвітництва. Історичний прогрес як одна з головних ідей Просвітництва. Наука

як фактор здобуття людського щастя. Барокові ідеї європейського Просвітництва та їх відлуння в культурі України.

Діяльність Петра Могили і виникнення Києво-Могилянської академії. Становлення професійної філософсько-теоретичної думки в Україні.

Просвітницька діяльність Т. Прокоповича. Онтологія Прокоповича. Проблема мовної культури і критика схоластики у Т. Прокоповича. Ідея загального блага в етичній концепції Т. Прокоповича. Теорія держави Т. Прокоповича і його діяльність на службі Петра I.

Тема 5. Філософія Григорія Сковороди

Феномен і значення постаті Г. С. Сковороди в українській культурі. Життя як спосіб філософування. Вчення Сковороди про дві натури і три світи. Критика схоластики у Сковороди. Проблема людини і «філософія серця» у Сковороди. Концепція «сродної праці».

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

УКРАЇНСЬКИЙ РОМАНТИЗМ. КИЇВСЬКА РЕЛІГІЙНА ФІЛОСОФІЯ. КИРИЛО-МЕФОДІЇВСЬКЕ ТОВАРИСТВО. ФІЛОСОФІЯ В УКРАЇНІ КІНЦЯ XIX -XX СТ.

Тема 6. Український романтизм

Ірраціоналістична картина світу в культурі романтизму. Динаміка світового розвитку в романтизмі. Культ унікальності і його модифікації. Принцип естетизму. Відлуння ідей романтизму в українській культурі і становлення проблеми «людина - нація».

Феномен творчості М. Гоголя в контексті романтичного світогляду. «Два періоди» в духовній біографії М. Гоголя. Містичний реалізм і проблема зла у М. Гоголя. Романтичні орієнтири представників Кирило-Мефодіївського братства. Історіософія М. Костомарова. Ідея панславізму у Костомарова. Мова як серце народу в творчості П. Куліша. Антиурбанізм П. Куліша.

Феномен життя і творчості Т. Г. Шевченка. Г. Грабович про дуалізм Т. Г. Шевченка. Антропоцентризм і філософія природи Т. Г. Шевченка. Історіософія і «христоцентризм» Т. Г. Шевченка. Продовження української лінії «філософії серця» в творчості П. Юркевича. Етика П. Юркевича.

Тема 7. Німецький ідеалізм і філософська думка в Україні

Початок 19 ст. як період популяризації філософських ідей представників німецької класичної філософії на теренах України. Критика агностицизму І. Канта в філософії П. Лодія. Проблема пізнання у Йогана Баптиста Шада. Внутрішній динамізм, цілісність мікро і макрокосмосу в філософії Д. Веланського. Проблема людини у Д. Веланського.

Гегельянські впливи в Україні і творчість С. Гогоцького. Критика агностицизму Канта. Етика моральної мотивації С. Гогоцького. Принцип естетизму С. Гогоцького. Критика Гегеля у С. Гогоцького.

Тема 8. Філософські проблеми в творчості діячів української культури другої половини XIX - XX століть

Проблема походження мови у філософії О. Потебні. Мова і мислення. Засвоєння іноземних мов формування національної ідеї. Естетика О. Потебні. Ідея поступу у М. Драгоманова. Соціальна доктрина Драгоманова і критика філософії національної ідеї. Політична філософія Драгоманова: служіння як діяння. Феномен «національної ідеї» в осмисленні Т. Зінківського. - Історіософія М. Міхновського.

Філософія національної ідеї І. Я. Франко: проблема визначення філософського світогляду. Ідея «надлюдини» в творчості І. Франка. Ідея національного месіанізму. Діалектика відносин національний герой і народ в науковій публіцистиці та філософських поемах І. Франка. Ніцшеанство в українській філософській культурі. Неоромантизм Л. Українки. Естетика Л. Українки. В. Вернадський: філософські роздуми про життя, всесвіт, ноосферу. Соціально-політичні погляди: лібералізм і автономія.

Тема 9. Філософська думка представників української діаспори

Філософія національної ідеї Д. Донцова. Роль і значення національної еліти в процесі державотворення. Історіософія В. Липинського. Філософські ідеї в творчості І. Лисяка-Рудницького. - Осмислення українського національного характеру у О. Кульчицького і М. Шлемкевича. Роль і значення традицій у формуванні національної свідомості. Загальносвітове і національне

у розвитку філософських ідей у роботах Д. Чижевського. Специфіка українського національного характеру у філософії.

**Тема 10. Розвиток духовної культури України
у XX- XXI ст. Специфіка філософських пошуків
в сучасній українській культурі**

Етика конкордизму В. Винниченка. Соціально-філософська думка В. Винниченка: проблема соціальної і національної нерівності. Циклічна модель історії у М. Хвильового. Народ і творча інтелігенція в соціально-філософських поглядах М. Хвильового.

Кінець XX - початок XIX століть як процес тотального переосмислення місця і значення української культури у європейському контексті. Г. Грабович, О. Забужко, М. Попович: деміфологізація як творення нового рівня української гуманітарної думки. Культуроцентризм В. Горського і переосмислення лінійного погляду на розвиток історії філософії.

3. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО КУРСУ

Загальні методичні вказівки:

1. Сучасний період масштабних завдань та великих звершень потребує високо професійно підготовлених фахівців, здібних до продуктивної праці в самих різних сферах народного господарства в умовах зміцнення українського державного суверенітету – ринкової економіки. Сучасний фахівець – не лише грамотний виконавач, але й ініціативний підприємець, керівник, здібний до усвідомленої, розумної орієнтації в навколишній дійсності.

Здібність до розумного мислення у людини не є природною – цьому треба навчитися. Кращою школою розумного мислення є освоєння вищих досягнень філософської культури. Шляхи філософії до глибини людського буття пропонує багато, що невідомо повсякденному сенсу. Тому вивчення навчальної дисципліни «Історія філософії України», зокрема зародження, закономірності та етапи розвитку філософських ідей в культурі українського народу, виявляється дуже важливим.

Розгляд курсу ведеться у контексті розвитку духовної культури. Аналіз різних типів світоглядів дається в світлі буття людини, його сутності та існування, цілі і сенсу життя, смерті і безсмертя. Всі проблеми курсу викладаються під кутом зору забезпечення прав людини, досягнення громадянського миру та міжнаціональної злагоди.

2. Викладання історії філософії України організується з урахуванням спадкоємності з історією людства і зокрема з історією України, загальнонауковими, профілюючими і гуманітарними

учбовими дисциплінами, для яких філософія виконує світоглядну, методологічну, гносеологічну та комунікативну функції.

3. Для розробки і аналізу змісту і методики викладання історії філософії України, обговорення і осмислення нових філософських ідей, обміну досвідом викладання гуманітарних, загальнонаукових і профілюючих дисциплін на кафедрі функціонують науково-теоретичний й методичний семінари викладачів.

4. Курс історії філософії України вивчається на деяких гуманітарних факультетах університету у відповідності визначених годин і за учбовими планами.

5. Учбовий процес з курсу включає до свого складу: лекції, семінарські заняття, індивідуальні співбесіди, самостійну роботу студентів, виконання контрольних завдань, консультації, заліки, екзамени.

Учбова лекція – основний вид занять. Вона виконує у викладанні інформаційну, світоглядну, логіко-методичну і методологічну функції. Пріоритет за учбово-програмними лекціями при застосуванні проблемних і оглядових лекцій.

Семінарські заняття і індивідуальні співбесіди проводяться в учбових групах з метою розширення і поглиблення знань студентів, засвоєння ними вмінь та навичок самостійного творчого мислення.

Семінарські заняття і індивідуальні співбесіди дозволяють викладачу систематично контролювати і спрямовувати самостійну працю студентів, виявити рівень знань студентів, вивчати їх запити, інтереси, думки.

**Методичні вказівки до
виконання семінарських занять:**

Кожне семінарське заняття оцінюється в 5 балів. З них:

- повна відповідь на запропоноване питання з плану семінарського заняття та **активна** участь у семінарі – 4-5 балів;
- неповна, але правильна відповідь (або доповнення) – 2-4 бали;
- неточна, неповна відповідь (або доповнення) – до 1 балу.

За бажанням студента, з метою більш глибокого дослідження окремих питань або відпрацювання тем, що були невідпрацьовані, студент має право: написати і захистити есей або виконати завдання зі списку запропонованих у програмі завдань для самостійної роботи. За повне, оригінальне, творче висвітлення теми, опрацювання першоджерел спеціальної літератури студент може отримати 2-5 балів.

4. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

1. Діалектика загальнолюдського та національного у розвитку філософської культури

1. Філософія як елемент духовної культури.
2. Загальнолюдське та особливе у духовній культурі у цілому та філософській зокрема.
3. Національне як елемент філософської культури України.

Список основної літератури:

1. Горський В. С. Історія української філософії: Навчальний посібник. – К.: Наукова думка, 2001. – 375 с.
2. Горський В. С. Філософія в українській культурі: (методологія та історія). – Філософські нариси. – К., Центр практичної філософії, 2001. – 236 с.
3. Горбач Н. Я. Специфіка української філософії. – Львів: Каменяр, 2006. – 216 с.
4. Кралюк П. М. «Білі плями» в історії української філософії: Наукові нариси. – Луцьк: ПДВ «Твердиня», 2007. – 164 с.
5. Попович М. Нарис історії культури України. – К.: Арттек, 2001. – 728 с.
6. Чижевський Д. Філософські твори у чотирьох томах. – К.: Смолоскип, 2005.Т.1 – 560с.
7. Федів Ю. О., Мозгова Н. Г. Історія української філософії: Навчальний посібник. – К.: Україна, 2000. – 512 с.

2. Філософські пошуки доби Київської Русі

1. Роль християнства у становленні філософської думки Київської Русі.
2. Особливості розвитку філософської культури доби Київської Русі.
3. «Слово про Закон і Благодать» митрополита Іларіона Київського.
4. «Слово о полку Ігоревім»: історіософська проблематика.
5. «Моління Данила Заточеника»: філософська проблематика твору.

Список основної літератури:

1. «Смеховой мир» Древней Руси / Д. С. Лихачев, А. М. Панченко; АН СССР. – Л.: Наука». Ленингр. отделение, 1976. – 204 с.
2. Горський В. С. Історія української філософії. Навч. посібник, -Київ, "Наукова думка" 2001, - 375 с.
3. Іларіон (митрополит). Дохристиянські вірування українського народу. – К.: Обереги, 1992. – 424 с.
4. Історія філософії України. Хрестоматія: Навч. посібник. - К.: Либідь, 1993. – 560 с.
5. Олексик В. Християнська основа української філософії: (Вибрані твори). – К.: Соборна Україна, 1996. – 236 с.
6. Попович М. Мироззрение древних славян. – К., 1985.-188с.
7. Попович М. Нарис історії культури України. – К., 2001. – 728 с.
8. Слово о полку Ігоревім. – К.: Радянська школа, 1989. – 310 с.

3. Взаємодія ренесансних та неренесансних ідей в Україні XV- XVI століть

1. Головні риси ренесансного світосприйняття та його філософський зміст.
2. Філософський аспект реформаційних ідей.
3. Головні особливості філософських ідей бароко як культурної теорії.
4. Острозький центр, братські школи.
5. Філософія українського бароко
6. Філософія Івана Вишенського та Кирила Транквіліона Ставровецького.
7. Філософське осмислення держави у С. Оріховського.

Список основної літератури:

1. Вишенський І. Твори. Упорядник – В. Шевчук – К.: Дніпро, 1986. – 248 с.
2. Нічик В. і ін. Гуманістичні і реформаційні ідеї на Україні (XVI - першої половини XVII ст.). – К.: Наукова думка, 1990. – 372 с.
3. Оріховський-Роксолан. Історична проза // Українська література XIV-XVI ст. – К., 1988.
4. Пащук А. Іван Вишенський – мислитель, борець. – Львів, Світ, 1990. – 176 с.
5. Попович М. Нарис історії культури України. – К.: Артк, 2001. – 728 с.
6. Транквіліон Ставровецький К. Книга нарицаемая Зерцало Богословій // Хрестоматія давньої української літератури (до кінця XVIII ст.). – К.: Радянська школа, 1967. -784с.

7. Федів Ю. О., Мозгова Н. Г. Історія української філософії: Навчальний посібник. – К.: Україна, 2000. – 512 с.
8. Філософія Відродження на Україні. – К., 1990. – 336 с.

4. Розвиток ідей Просвітництва в українській філософській культурі

1. Сутність Просвітництва як явища в філософській культурі.
2. Києво-Могилянська академія як перший в Україні центр професійної філософії.
3. Києво-Могилянська академія та її роль у розвитку філософських ідей в Україні.
4. Філософські ідеї Теофана Прокоповича.

Список основної літератури:

1. Горбач Н. Я. Специфіка української філософії. – Львів: Каменярь, 2006. – 216 с.
2. Горський В. С. Історія української філософії: Навчальний посібник. - К.: Наукова думка, 2001. – 375 с.
3. Чернега Т.М. Раціональне та містичне у філософії Григорія Сковороди: Монографія. –Одеса: Астропринт, 2007. -400с.
4. Історія філософії України. Хрестоматія: Навч. посібник. - К.: Либідь, 1993. – 560 с.
5. Нічик В. М. Філософія в Києво-Могилянській академії// Філософська думка. 1978. №6. –С.11-17.
6. Огородник І. В., Огородник В. В. Історія філософської думки в Україні. Курс лекцій: Навч. посіб. – К., 1999. – 543 с.
7. Попович М. В. Григорій Сковорода: філософія свободи. - К.: Майстерня Білецьких, 2007. – 256 с.

8. Феофан Прокопович. Філософські твори в трьох томах. — К., 1979. — Т. 1. — 512 с.; К., 1980. — Т. 2. — 552 с.; К., 1981. — Т. 3. — 524 с. Тритомник творів Феофана Прокоповича — визначного вітчизняного мислителя кінця XVII — початку XVIII ст. — є вперше здійсненим перекладом з латинської мови його філософської спадщини. До зібрання увійшли курси лекцій, які були прочитані мислителем у Києво-Могилянській академії протягом 1705-1709 рр., та інші твори. Сковорода Григорій . Твори у двох томах. - К.: Обереги, 1994.
9. Ушкалов Л. В., Марченко О. М. Нариси з філософії Григорія Сковороди. – Харків, 1993. – 152с.

5. Філософія Григорія Сковороди

1. Феномен і значення постаті Г. С. Сковороди в українській культурі.
2. Життя як спосіб філософування. Вчення Сковороди про дві натури і три світи.
3. Критика схоластики у Сковороди.
4. Проблема людини і «філософія серця» у Сковороди.
5. Концепція «сродної праці» Г. Сковороди.

Список основної літератури:

1. Чернега Т.М. Рациональне та містичне у філософії Григорія Сковороди: Монографія. –Одеса: Астропринт, 2007. -400с.
2. Попович М. В. Григорій Сковорода: філософія свободи. - К.: Майстерня Білецьких, 2007.-256 с.
3. Сковорода Григорій. Твори у двох томах. - К.: Обереги, 1994. Т.1 527с., т.2 479 с. До двотомника творів Григорія Сковороди (1722-

1794) увійшли поезії, байки, притчі, філософські трактати й діалоги, переклади й листи видатного українського письменника гуманіста, філософа і мислителя, просвітителя і педагога, предтечі нового українського письменства. Написані книжною староукраїнською мовою і вперше повністю перекладені на нову українську літературну мову, вони відкривають сучасному читачеві дивосвіт думок і образів великого народного любомудра.

4. Ушкалов Л. В., Марченко О. М. Нариси з філософії Григорія Сковороди. – Харків, 1993.-152с.

5. Чижевський Д. Філософські твори у чотирьох томах. - К.: Смолоскип, 2005.Т.1. – 402с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

6. Український романтизм

1. Філософський зміст романтизму.
2. М. Гоголь та його місце в філософській культурі України.
3. Кирило-Мефодіївське братство. Філософські погляди його сучасників (М. Костомаров, П. Куліш).
4. Філософські та історіософські погляди Т. Г. Шевченка.
5. Памфіл Юркевич та його «філософія серця».

Список основної літератури:

1. Гоголь М. В. Полн. собр. соч.: В 14 т. – М.; Л., 1952
2. Горбач Н. Я. Філософія Памфіла Юркевича. – Львів: Каменярь, 2007. – 184 с.
3. Горський В. С. Історія української філософії: Навчальний посібник. - К.: Наукова думка, 2001.- 375 с.

4. Грабович Г. Гоголь і міф України // Сучасність. – 1994. – № 9, № 10.
5. Грабович Г. Шевченко як міфотворець. Семантика символів у творчості поета / Григорій Грабович; пер. з англ. С. Павличко. – Київ: Рад. письменник, 1991. – 210, [2] с.
6. Забужко О. Шевченків міф України. – К., 1991.-148с.
7. Пінчук Ю.А. КОСТОМАРОВ Микола Іванович [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: Т. 5: Кон - Кю / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. - К.: В-во "Наукова думка", 2008. - 568 с.: іл.. – Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Kostomarov_M (останній перегляд: 17.12.2019)
8. Куліш П. Твори. У 2 т. –Т.2. - К., 1989. -586с.
9. Попович М. В. Нарис історії культури України. — К.: «АртЕк», 1998. — 728 с: іл. — (Трансформація гуманітарної освіти в Україні)
- 10.Грабович Г. Шевченко, якого не знаємо. — К.: Критика, 2000. — 318 с.
- 11.Шевченко Т. Щоденник / Тарас Шевченко ; упорядн., автор передмови та приміток проф. Л. Ушкалов. — Харків : Видавець Олександр Савчук, 2018. — 2-ге вид. — 416 с., 14 іл.
- 12.8. Юркевич П.Д. Серце та його значення у духовному житті людини, згідно з ученням слова Божого / Юркевич П.Д. // Вибране. — К.,1993. —С.73–114.

7. Німецький ідеалізм і філософська думка в Україні

1. Кантіанство в українській філософській культурі. Петро Лодій.
2. Впливи ідей Й. Г. Фіхте. Йоган Баптист Шац.

3. Шеллінгіанство в українській духовній культурі. Дмитро Веланський.
4. Гегельянські впливи в українській філософії. Сильвестр Гогоцький.

Список основної літератури:

1. Веланський Д. Пролозія до медицини // Хроніка. – 200. – ип.. 37-38.
2. Гогоцький С. С. / Н. А. Куценко // Новая философская энциклопедия : в 4 т. / пред. науч.-ред. совета В. С. Стёпин. — 2-е изд., испр. и доп. — М. : Мысль, 2010. — 2816 с.
3. Горський В. С. Історія української філософії: Навчальний посібник. – К.: Наукова думка, 2001. – 375 с.
4. Лодій П. Короткий вступ до метафізики // Історія філософії України. Хрестоматія: Навч. Посібник. – К.: Либідь, 1993. – 560 с.
5. Огородник І. В., Огородник В. В. Історія філософської думки в Україні. Курс лекцій: Навч. Посіб. – К., 1999. – 543 с.
6. Федів Ю. О., Мозгова Н. Г. Історія української філософії: Навчальний посібник. – К.: Україна, 2000. – 512 с.
6. Чижевський Д. Філософські твори у чотирьох томах. – К.: Смолоскип, 2005. . – 402с.
7. Шпет Г. Г. Очерк развития русской философии // Г. Г. Шпет Сочинения. – М., 1989. – С. 188-219.

8. Філософські проблеми в творчості діячів української культури другої половини XIX-XX століть

1. Філософські проблеми мови в творчості Олександра Потебні.
2. Соціальна філософія Михайла Драгоманова.

3. Феномен «національної ідеї» в осмисленні Т. Зінківського.
4. Історіософія М. Міхновського.
5. Філософія національної ідеї І. Я. Франка.
6. Філософський зміст творчості Л. Українки.
7. Ноосферна концепція В. Вернадського.

Список основної літератури:

1. Вернадский В. И. Философские мысли натуралиста. – М., 1988.
2. Вільчинський Ю. Олександр Потєбня як філософ. – Львів, 1995.
3. Горський В. С. Історія української філософії: Навчальний посібник. – К: Наукова думка, 2001. – 375 с
4. Грабович Г. Єврейська тема в українській літературі ХІХ та початку ХХ сторіччя // Грабович Г. До історії української літератури (Дослідження, есеї, полеміка). – К.: Критика. 2003. – С. 218-238.
5. Грабович Г. Вождівство і роздвоєння: «валєнродизм» Франка // Грабович Г. Тексти і маски. – К.: Критика, 2005. – С. 95-139.
6. Грицак Я. Пророк у своїй вітчизні. Франко та його спільнота (1856 - 1886). – К.: Критика, 2006. – 632 с.
7. Драгоманов М. Вибране. – К., 1991.
8. Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст. - К., 1992.
9. Криловець А. Художня філософія Лесі Українки. – Рівне, 1997.
10. Мазєпа В. Культуроцентризм світогляду Івана Франка. – К.: Видавець ПАРАПАН, 2004. – 232 с.

11. Міхновський М. Самостійна Україна II Державність. – 1992. – 2/5, квіт.-трав.
12. Потебня О. Естетика і поетика слова. – К., 1995.
13. Українка Леся. Твори: У 2 т. – К., 1986.
14. Фізер І. Психолінгвістична теорія літератури Олександра Потебні. – К., 1993.
15. Франко І. Я. Зібр. творів: У 50 т. – К., 1986. – т. 45.

9. Філософська думка представників української діаспори

1. Філософія української національної ідеї за межами України.
2. «Націоналізм» Д. Донцова.
3. Історіософська концепція В. Липинського.
4. Філософські ідеї в творчості І. Лисяка-Рудницького.
5. Осмислення українського національного характеру у О. Кульчицького і М. Шлемкевича.
6. Д. Чижевський як систематизатор історико-філософської спадщини України.

Список основної літератури:

1. Горський В. С. Філософія в українській культурі: (методологія та історія). – Філософські нариси. – К., Центр практичної філософії, 2001. – 236 с.
2. Горський В. С. Історія української філософії: Навчальний посібник. – К.: Наукова думка, 2001. – 375 с.
3. Донцов Д. Дух нашої давнини. – Дрогобич, 1991.
4. Донцов Д. Націоналізм. – Лондон; Торонто. – 1986.
5. Закидальський Т. Досліди в діаспорі над історією української філософії // Філософ. і соціол. Думка. – 1993. – № 4.

6. Кульчицький О. Основи філософії і філософічних наук. – Мюнхен – Львів, 1995.
7. Липинський В. Листи до братів-хліборобів. – Київ: Філадельфія, 1995.
8. Лисяк-Рудницький І. Між історією і політикою. – Мюнхен, 1973.
9. Попович М. Нарис історії культури України. – К.: Артек, 2001. – 728с.
7. Чижевський Д. Філософські твори у чотирьох томах. - К.: Смолоскип, 2005.. – 402с.
10. Шлемкевич М. Загублена українська людина. – К., 1992.

10. Розвиток духовної культури України у ХХ-ХХІ ст.

Специфіка філософських пошуків в сучасній українській культурі.

1. Етична концепція В. Винниченка. - Історіософія М. Хвильового.
2. Культуроцентризм В. С. Горського.
3. О.Забужко і процес «деміфологізації» в сучасній філософській культурі України.
4. Переосмислення місця і значення української культури в філософських роботах М. Поповича.

Список основної літератури:

1. Винниченко В. Відродження нації: У 3 т. – К., 1990.
2. Винниченко В. Заповіт борцям за визволення. – К., 1991.
3. Гнідан О. Д., Дем'янівська Л. С. Володимир Винниченко: Життя, діяльність, творчість. – К., 1996.

4. Горбач Н. Я. Специфіка української філософії. – Львів: Каменяр, 2006. – 216 с.
5. Горський В. С. Історія української філософії: Навчальний посібник, думка, 2001. – 375 с.
6. Горський В. С. Філософія в українській культурі: (методологія та історія). – Філософські нариси. – К., Центр практичної філософії, 2001. – 236 с.
7. Грабович Г. Тексти і маски. – К.: Критика, 2005.
8. Грабович Г. Шевченко як міфотворець. – К., 1991.
9. Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст. – К., 2006.-156с.
10. Забужко О. Шевченків міф України. – К., 2007. -148 с.
11. Історія вітчизняної філософії сьогодні. Опитування часописів «Гуманитарные науки» та «Філософська думка» (Ігор Бобков, Марія Рута Вабалайте, Далюс Вілюнас, Михайло Громов, Ігор Захара, Гінтарас Кабелка)//Філософська думка №1, 2013. – с.5-15.
12. Кралюк П. М. «Білі плями» в історії української філософії: Наукові нариси. – Луцьк: ПДВ «Твердиня», 2007. – 164 с.
13. Попович М. Нарис історії культури України. – К.: Артєк, 2001. - 728 с.
14. Попович М. Нарис історії культури України. – К.: Артєк, 2001. – 728 с.
15. Хвильовий М. Твори у двох томах. – К.: Дніпро, 1990.
8. Чижевський Д. Філософські твори у чотирьох томах. - К.: Смолоскип, 2005. – 402с.

5. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Феномен національної філософії. Що вивчає історія укр. філософії. Методологічні підходи до вивчення історії укр. філософії.
2. Категорія національного, її зміст і значення. Дух нації, національна ідея та їх зв'язок з історією нації, національною культурою.
3. Міфологія давніх слов'ян та її роль у подальшій філософській культурі.
4. Роль християнства у становленні філософської думки Київської Русі.
5. Основні риси філософської культури Київської Русі. Образ філософа – любомудра у Києворуській традиції.
6. Універсалізм поглядів на історію у Києворуських літописах.
7. "Слово про Закон і Благодать" Іларіона Київського.
8. "Моління" Данила Заточеника.
9. "Послання пресвітеру Фомі" Кліма Смолятича.
10. Філософські погляди Кирила Філософа.
11. Ісіхазм - духовно-містичне вчення православної церкви, його роль в формуванні київської духовності.
12. Сутність гуманізму та реформації.
13. Дуалістичні ересі на Україні - Богоміли.
14. Гурток київських книжників. Яробо-єврейський раціоналізм.
15. Внесок українських гуманістів у розвиток філософської думки України (Ю. Дрогобич, П. Русін, С. Оріховський).
16. Соціологічні погляди С. Оріховського. "Напучення польському королеві".

17. Брестська Унія. Греко-католицька церква. Прибічники та противники Унії.
18. Петро Скарга та його трактат "О єдності Церкви Божої".
19. Філософія діячів острозького культурно-освітнього центру. Западники та почвенники.
20. Філософські погляди Івана Вишенського.
21. Філософія братських шкіл.
22. Ісая Копинський "Алфавіт духовний".
23. Кирило Транівіліон-Ставровецький "О створенню неба...".
24. Сутність доби Бароко. Український бароковий менталітет.
25. Козацьке бароко на Україні.
26. Петро Могила як засновник Києво-Могилянської Академії(КМА).
27. Схоластика в КМА.
28. Основні ідеї у творах Г. Кониського «Філософія природи, або Фізика» та «Моральна філософія, або Етика».
29. Творчість Стефана Яворського.
30. Теофан Прокопович та його "вчення дружина".
31. Г. Сковорода. Біографія та значення його творчості. Бароковий стиль мислення та творів Г. Сковороди, філософія серця.
32. Сутність доби Просвітництва. Філософія Просвітництва.
33. Філософські ідеї раннього Просвітництва в працях Я. Козельського.
34. Петро Лодій та його внесок в розвиток Просвітництва в Україні.
35. Йоган Баптист Шад як представник німецької просвітницької філософії на Україні.

36. Сутність романтизму. Український Романтизм.
37. М. Гоголь та його місце в історії філософської культури на Україні.
38. Загальна характеристика Київської релігійно-філософської школи.
39. Поширення ідей Канта і Шеллінга в київській релігійно-філософській школі. І. Скворцов, І. Михневич, П. Авсеєв.
40. Поширення ідеї Гегеля в київській релігійно-філософській школі: О. Навицький, С. Гогоцький.
41. П. Юркевич як найвизначний представник київських теїстів.
42. Філософія національної ідеї в європейській культурі XIX ст.
43. Кирило-Мефодіївське товариство. Філософічні ідеї в творчості М. Максимовича.
44. Історіософська концепція М. Костомарова "Закон Божий" Книга буття українського народу.
45. Ідея України в філософському світогляді П.Куліша.
46. Т. Г. Шевченко та його внесок у розробку філософії української ідеї.
47. Соціально-філософські орієнтації громадянців: В. Антонович, П. Чубинський, С. Подолинський, В. Русов.
48. М. Драгоманов. Життєвий шлях та філософська творчість.
49. Філософія мови О. Потебник.
50. Соціально-філософські погляди Т. Зінківського. "Молода Україна".
51. Філософське значення творчості І. Франка. "Мойсей".
52. Філософський зміст мистецької спадщини Л. Українки.

53. Релігійно-теїстична філософія О. Заньківського.
54. Академічна філософія П. Ліницького.
55. Філософія права Б. Кістяківського.
56. Ноосфера та філософський світ ідей В. Вернадського.
57. Історія М. Грушевського.
58. Етика "конкордизму" В. Винниченка.
59. М. Хвильовий та дискусія з питань національної культури.
60. Соціально-філософські погляди Д. Донцова. (Філософія інтегрального націоналізму, вчення про націю, ірраціональне в історичному процесі, релігійні погляди, «Націоналізм»)
61. Історіософська концепція Вчення про аристократію як творчу силу нації В. Липинського.
62. Український екзистенціалізм. Проблема людської особистості.
63. Філософський персоналізм О. Кульчицького.
64. Публіцистика І. Лисяк-Рудницького.
65. Дмитро Чижевський як філософ та історик філософії.
66. Українська філософія сьогодні: Оксана Забужко "Філософія української ідеї та європейський контекст".
67. Українська філософія сьогодні : Соломія Павличко.

6. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА ТЕМАТИКА ЕСЕЇВ

*Есе (франц. *essai*, букв.- спроба) – це короткий, науковий, критичний та інші нариси, які відзначаються вишуканістю форми. Есе як жанр започаткував французький мислитель епохи Відродження М. Монтень. У цьому жанрі також писали Б. Паскаль, Д. Дідро, Вольтер, Ф. Бекон, А. Камю та інші. В українській літературі можна назвати таких есеїстів, як Ю. Шевельов, О. Забужко. Есе не структурують, тобто, не вказують (не виділяють) розділи: «вступ», «основна частина», «висновок», «список літератури». Але за змістом текст складається зі вступу, основної частини та висновків.*

Етапи роботи над есе:

1. Вступ. На початку твору з'ясуйте актуальність вибраної теми (афоризму, цитати). Передайте міркування своїми словами. При необхідності охарактеризуйте історичний період або факти із життя автора, якщо це має значення для аналізу проблеми.

2. Основна частина. Відшукайте аргументи «за» або «проти» даного висловлювання (афоризму, цитати). Можна одночасно аналізувати висловлювання з позиції «за» і «проти». При захисті аргументів «за» або «проти» звертайтеся до фактів, власного досвіду, ситуацій із життя. При обґрунтуванні власної позиції оперуйте філософськими поняттями, категоріями, концепціями, ідеями.

3. Висновок. Виділяємо основне, узагальнюємо міркування. Висновки повинні впливати із попередніх міркувань

ТЕМАТИКА ЕСЕЇВ

1. Філософія як елемент національної культури.
2. Філософські ідеї в культурі Київської Русі.
3. Образ філософа-мудреця в культурі Київської Русі.
4. Проблема людини в філософських пам'ятках Київської Русі.
5. Історіософська проблематика у творчості мислителів доби Київської Русі.
6. Філософські аспекти «сміхової культури» у творчості мислителів доби Київської Русі.
7. Розвиток гуманістичних і реформаційних ідей в духовній культурі України.
8. Діяльність Острозького культурного центру
9. Життя і творчість Івана Вишенського.
10. Предмет «філософія» у Києво-Могилянській академії.
11. Етичний корпус робіт у творчості професорів Києво-Могилянської академії.
12. Життя і творчість Т. Прокоповича.
13. Григорій Сковорода: життя як творчість.
14. Концепція самопізнання у Григорія Сковороди.
15. Етика Григорія Сковороди.
16. Проблема сенсу людського буття у Григорія Сковороди.
17. Романтизм як світоглядна система у українських мислителів.
18. Демонологія Миколи Гоголя.
19. Історіософія М. Костомарова.
20. «Хутірна філософія» П. Куліша.
21. Філософські ідеї Т. Г. Шевченка.

22. Антропологія П. Юркевича.
23. Специфіка розвитку академічної філософії 19 ст. в Україні.
24. Традиції німецької класичної філософії в українській культурі.
25. Філософія мови О. Потебні.
26. Ідея нації у М. Драгоманова.
27. «Філософські поеми» І. Я. Франка.
28. Філософія природи Л. Українки.
29. Ідея ноосфери В. Вернадського.
30. Філософія як література: М. Хвильовий.
31. Етичні погляди. В. Винниченка.
32. Інтегральний націоналізм Д. Донцова.
33. Ідея нації у В. Липинського.
34. Г. Грабович і процес переосмислення творчості Т. Г. Шевченка.
35. М. Попович, О. Забужко: нові погляди на українську культуру.

7. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Вернадский В. И. Философские мысли натуралиста. — М., 1988.
2. Винниченко В. Заповіт борцям за визволення. — К., 1991.
3. Вишенський І. Твори. — К., 1959.
4. Гиляров А. Н. Философия в ее существе, значении и истории. Ч. 1-3. Изд. 2-е. Киев: Книгоизд. И. И. Симоненко, 1916-1919.
5. Горский В. С. Я прожил счастливую жизнь (Цикл интервью Т. А. Чайки)/ В. С. Горский, Т. А. Чайка – К.: Издательский дом Дмитрия Бурого, 2014. – 176 с.
6. Грабович Г. Шевченко як міфотворець. - К., 1991.
7. Грот Н. Я. Философия и ее общие задачи - СПб., 1904.
8. Грушевський М. Історія України-Руси. - Т. 1. - К., 1991. - С. 1-20.
9. Грушевський М. На порозі нової України. - К., 1991.
10. Донцов Д. Націоналізм. - Лондон-Торонто, 1966.
11. Драгоманов М. Вибране. - К., 1991.
12. Забужко О. С. Філософія української ідеї та європейський контекст. - К., 1992.
13. Забужко О. С. Шевченків міф Українців - К., 1998.
14. Зеньковский В. В. Проблема психической причинности.-К., 1914.
15. Іларіон. Слово про закон та благодать // Філософська думка. - 1988. - №4. - С. 89-103.
16. Кістяковський Б. О. Українці і російське суспільство //

Філософська і соціологічна думка.- 1992. - №1. - С. 132-135.

17. Кістяківський Б. Вибране. - К., 1996. - С. 3-96.

18. Києво-Печерський Патерик. - К., 1999.

19. Крымский С.Б., Чайка Т.А. Сергей Крымский: наш разговор длиною в жизнь. (Цикл интервью Т. А. Чайки) / С. Б. Крымский, Т.А. Чайка. - К.: Издательский дом Дмитрия Бурого, 2012. - 436 с.

20. Сергей Крымский. Мудрецы всегда в меньшинстве. (Статьи разных лет) / С. Б. Крымский; сост. Д. С. Бурого. - К.: Издательский дом Дмитрия Бурого, 2012. - 400 с.

21. Кульчицький О. Світовідчуття українця// Українська душа. – К., 1992.

22. Кониський Г. Філософські твори: у 2-х т. — К., 1990.

23. Костомаров М. І. "Закон божий" (книги буття українського народу). - К., 1991.

24. Костомаров М. І. Твори: в 2-х т. - К., 1990.

25. Куліш П. Твори: в 2-х т. - К., 1989.

26. Лесевич В. В. Собр. соч. в 3 т. - СПб, 1915-1917 т. 1-3.

27. Линицкий П. И. Основные вопросы философии. Опыт систематического изложения философии. - К., 1901.

28. Липинський В. Листи до братів-хліборобів. - К. - Філадельфія, 1995.

29. Лисяк-Рудницький І. Між історією та політикою. - Мюнхен, 1973.

30. Маланюк Є. Нариси з історії нашої культури. - К., 1992.

31. Малахов Виктор. По сю сторону ясны. Заметки. Размышления. Сновидения. – К.: ДУХ І ЛІТЕРА. – 200 с.

32. Огієнко Іван. Українська культура. – Вінніпег, 1970. – 272с.
33. Оріховський-Роксолан. Історична проза // Українська література XIV-XVI ст. - К., 1988.
34. Памятники литературы Древней Руси XI-XII в. - М., 1978.
35. Памятники литературы Древней Руси XII в. - М., 1980.
36. Пам'ятники братських шкіл на Україні (к. XVI-п. пол. XVII ст.). - К., 1988.
37. Памятники этической мысли на Украине XVI-п. пол. XVII в. — К., 1987.
38. Повість врем'яних літ. - К., 1990.
39. Попович М. Мироззрение древних славян. - К., 1985.
40. Потебня А. Слово и миф. - М., 1989.
41. Потебня О. Эстетика і поетика слова. - К., 1985.
42. Прокопович Ф. Філософські твори: у 3-х т. - К., 1979-1981.
43. Соворода Григорій. Твори у 2-хт. – К.: Обереги, 1994.
44. Січинський В. Чужинці про Україну. - К., 1992.
45. Українка Л. Твори: у 10-ти т. - К., 1953-1965.
46. Франко І. Зібр. тв.: у 50-ти т. - К., 1984.
47. Хвильовий М. Твори: в 2-х т. - Т. 2. - К., 1991.
48. Челпанов Г. И. Введение в философию. - К., 1905.
49. Челпанов Г. И. Мозг и душа. - К., 1990.
50. Челпанов Г. И. Психология и Марксизм.-М., 1925.
51. Чижевський Д. Нариси з історії філософії на Україні. - К., 1992.
52. Чижевський Д. Життєпис // Філософська і соціологічна думка. - 1990. - №11.
53. Шевченко Т. Г. Повне зібр. тв.: у 12-ти т. - К., 1989.

54. Шлемкевич М. Загублена українська людина. - К., 1992.
55. Щурат В. Українські джерела до історії філософи. - Львів, 1908.
56. Юркевич П. Д. Философские произведения. - М., 1990.
57. Юркевич П. Вибране. - К., 1993.
58. Юркевич П. З рукописної спадщини - К., 1999.

Додаткова

1. Бычков В. В. Эстетическое сознание Киевской Руси. - М., 1988.
2. Горский В. С. Философские идеи в культуре Киевской Руси XI-XII вв. - К., 1988
3. Горський В. С. Нарис з історії філософської культури Київської Русі. XII-XIII,-К.Д993.
4. Горський В. С. Історія української філософії. Навч.посібник, -Київ, "Наукова думка" 2001, - 375 с.
5. Жуковський А. Петро Могила і питання єдності церков. - К., 1997.
6. Замалеев А. Ф., Зоц В. А. Мыслители Киевской Руси. - К., 1981.
7. Захара І. С. Стефан Яворський.—Львів, 1991
8. Ісаєвич Я. Д. Братства та їх роль у розвитку української культури ХУІ-ХУІІ ст. - К., 1966.
9. Ісаєвич Я. Д. Юрій Дрогобич. - К., 1972.
10. Історія філософії на Україні. К., 1987. - Т. 1,2.
11. Історія філософії України. - К., 1994.
12. Історія філософії України. Хрестоматія, - Київ, "Либідь", 1993.
13. Проблема людини в українській філософії XVI-XVIIIст. - Львів" Логос", 1998 – 240 с.
14. Ничик В. М. Феофан Прокопович. - М., 1977.

15. Нічик В. М. Петро Могила в духовній історії України. - К., 1997.
16. Нічик В. М., Ливинов В. Д., Стратій Я. М. Гуманістичні і реформаційні ідеї на Україні (XVI-п. пол. XVII ст.). - К., 1990.
17. Огородник І. В., Русин М. Ю. Українська філософія в іменах. - К., 1992.
18. Огородник І. В. Огородник В. В. Історія філософської думки в Україні. - Київ, "Вища школа", "Знання", 1999. – 543 с.
19. Паславський І. В. З історії розвитку філософських ідей на Україні в к. XVI-п. третині XVII ст. - К., 1984.
20. Пашук А. І. Іван Вишенський - мислитель, борець. - Львів, 1990.
21. Розвиток філософської думки в Україні. - К., 1994
22. Русин М. Ю., Огородник І. В. .Історія української філософії. Підручник: Київ, Академвидав, 2008.
23. Стратій Я. М., Литвинов В. Д., Андрушко В. А. Описание курсов философии и риторики профессоров К-М. Академии. - К., 1982.
24. Табачковський В. Г., Бичко А. К., Бичко І. В. Історія філософії, - Київ, "Либідь" 2001.
25. Федів Ю. О., Мозгова Н. Г. Історія української філософії. - Київ, 2001.
26. Філософська думка в Україні: Біобіблогр.словник/ Авт.кол.: В. С. Горський, М. Л. Ткачук, В. М. Нічик та інш. – К., 2002. – 244 с.
27. Хижняк З. І. Київ-Могілянська Академія. - К., 1991.
28. Грабовський Сергій Відродження української філософії в УРСР (1960 – 1980 рр.) У брошурі розглядаються складні, суперечливі, а

часом і парадоксальні процеси відродження української філософії в УРСР 1960-1980 років. Автор, який є професійним філософом і зростав у колі «шістдесятників», будучи з дитинства та юності знайомим з багатьма знаковими постатями з-поміж них, виступає в описанні тодішніх загальнокультурних та філософських сюжетів з позиції «включеного спостерігача». - К., 2014.

29. Наталия Филиппенко. Киевское Религиозно-философское общество (1908 – 1919) Очерк истории.

30. Завгородній Ю. Ю. Рецепція індійської філософії в Україні. Лінія Вед (1840 – 1930-ті рр.): Монографія. – К.: Інститут філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України, 2013. – 412 с.

31. Філософсько-антропологічні студії 2012: Творча спадщина В.І.Шинкарука і сьогодення (До 80-ліття дня народження)». Част.2. – К.: Стилос, 2012. – 264 с.

32. Філософські ідеї в культурі Київської Русі. Збірник наукових праць. – 2014. – Вип.6. – 117 с.

33. ПОСТАТІ. Нариси про видатних людей Донбасу. – Донецьк: Східний видавничий дім, 2011. – 216 с.

34. Шевченко-Савчинська Л. Латиномовна українська література. Загальний огляд. –К. 2013. – 218 с.

35. Шевченко-Савчинська Л. Давня література: з полону стереотипів / Людмила Шевченко-Савчинська, Константин Балашов. – К., 2012. – 132 с.

8. ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

http://lib.onu.edu.ua/	Бібліотека ОНУ імені І. І. Мечникова
http://www.onu.edu.ua/ru/	Сайт ОНУ імені І. І. Мечникова
http://philosophy.ua/	 Філософія <i>в Україні</i>
http://www.medievist.org.ua/	латиномовна українська література МЕДІЄВІСТ medievist.org.ua
http://www.ognb.odessa.ua/	Бібліотека ім. М. Горького
http://www.nbu.gov.ua/	Бібліотека ім. В. Вернадського
http://lib-gw.univ.kiev.ua/	Бібліотека ім. Максимовича КНУ ім. Т. Шевченка
http://www.filosof.com.ua/	Інститут філософії ім Г. Сковороди
http://www.inst-ukr.lviv.ua/	Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича
http://litopys.org.ua/ «Ізборник» — Історія України IX	XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації - проект електронної бібліотеки давньої української літератури. Українські літописи, хроніки, життя, апокрифи, граматики, лексикони, історично
http://www.archives.gov.ua/	Офіційний веб-портал Державної архівної служби України

<p>http://www.ji-magazine.lviv.ua/index.htm</p>	<p>Незалежний культурологічний часопис «І» є недержавною громадською організацією, що досліджує проблеми культурології, політології, філософії. Головними напрямками її діяльності є вивчення міжетнічних стосунків, проблем цивілізаційних розламів і адміністративних кордонів, формування європейської ідентичности і питань європейської інтеграції, сучасного політичного дискурсу.</p>
<p>http://diasporiana.org.ua/</p>	<p>Проект зі збереження інтелектуальної спадщини української еміграції та розсіяння</p>
<p>http://sites.utoronto.ca/elul/Main-Ukr.html</p>	<p>Електронна бібліотека української літератури</p>
<p>http://www.gilan.uar.net/nasu/hiuass.html</p>	<p>Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С.Грушевського</p>
<p>http://www.philosof.onu.edu.ua/</p>	<p>Сайт Філософського факультета ОНУ імені І.І. Мечникова</p>

http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/dict.html	Найвидатніші філософи світу та України
http://www.philsci.univ.kiev.ua/UKR/index.html	Кафедра філософії та методології науки філософського факультету КНУ ім. Т.Г.Шевченко
http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/index.html	Електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету КНУ ім. Т.Г. Шевченко
http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/lit-bac.html	Філософія (для бакалаврів природничих спеціальностей)
http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/lit-asp.html	Література для підготовки до кандидатського іспиту аспірантів та пошукувачів природничих спеціальностей
http://www.philosophy.ru	Філософія в Росії. Найбільш повне відображення філософії в Інтернеті російською мовою. Велика бібліотека філософських текстів.
http://ihtik.lib.ru/index.html	Електронна бібліотека Іхтіка. Багато філософської літератури: книжки, автореферати, дисертації, статті, збірники матеріалів конференцій і дуже

	багато підручників по філософії. (http://ihtik.lib.ru/edun/index.html)
http://www.i-u.ru/	Російський гуманітарний інтернет-університет
http://plato.stanford.edu/	Філософська енциклопедія Станфордського університету. (Англійською мовою).
http://www.utm.edu/research/iep/	Філософська Інтернет- енциклопедія. (Англійською мовою).
http://www.uct.kiev.ua/~sofi/	Центр практичної філософії
http://elenakosilova.narod.ru/l.html	Підбірка посилань на філософські сайти і бібліотеки.

9. ПЕРЕЛІК ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

1. Який час визначають як період перших досліджень історії філософії в Україні?
 - а) кінець 17 - початок 18 ст.;
 - б) кінець 18 - початок 19 ст.;
 - в) кінець 19 - початок 20 ст.;
 - г) друга половина 20 ст..
2. Хто з перелічених авторів стояв біля витоків дослідницької традиції історії української філософії?
 - а) В. Горський;
 - б) К. Ганкевич;
 - в) В. Щурат;
 - г) Г. Сковорода.
3. Кому належить вислів: «Слов'янській (зокрема українській) філософії треба ще чекати на свого «великого філософа»?
 - а) В. Горському;
 - б) І. Франку;
 - в) В. Щурату;
 - г) Д. Чижевському.
4. Чи можна зараховувати того чи іншого філософа до певної національної культури через генетичні ознаки, належність до певної територіальної чи мовної спільноти? (Аргументуйте відповідь)
 - а) так;
 - б) ні.
5. Які моменти за Д. Чижевським характеризують особливості філософії окремої національності?
 - а) генетична спадковість мислителя;
 - б) метод філософського дослідження;
 - в) форма вияву філософських думок;
 - г) побудова системи філософії;
 - д) географічний принцип.

6. В контексті розвитку якої культури відбувається становлення української філософської думки?

- а) Київської Русі;
- б) часу козаччини;
- в) культури романтизму;
- г) культури просвітництва.

7. Які характерні риси властиві філософській культурі Київської Русі?

- а) схильність до абстрактного;
- б) «книжна культура»;
- в) антропологічна проблематика;
- г) позитивізм;
- д) пріоритет природного.

8. Що характеризує онтологічний вимір філософських пошуків доби Київської Русі?

- а) пріоритет навколишнього середовища;
- б) поділ світу на «реальний» і «бажаний»;
- в) християнське світобачення;
- г) бачення світу як хаосу.

9. Що характеризує гносеологічну проблематику культури Київської Русі?

- а) відкриття нового;
- б) витлумаченням відомої істини;
- в) орієнтація на «книжну культуру»;
- г) пізнання світу природи.

10. Які форми пізнавального процесу постають вторинними у філософській культурі Київської Русі?

- а) чуттєва;
- б) серцева;
- в) раціональна;
- г) вольова.

11. Що характеризує історіософську проблематику у культурі Київської Русі?

- а) ідея виключення історії слов'ян з історії християнського світу;
- б) уявлення про русичів як розрізнених слов'янських спільнот;
- в) ідея богоданості князівської влади;
- г) бачення історії слов'ян як частини світової історії.

12. Хто з українських філософів є автором твору «Слова про Закон і Благодать»?

- а) Митрополит Іларіон;
- б) Клим Смолятич;
- в) Ярослав Мудрий;
- г) Володимир Мономах.

13. Що є символом Благодаті у творі «Слово про Закон і Благодать»?

- а) Тора;
- б) Старий Заповіт;
- в) Євангеліє від Луки;
- г) Новий Заповіт.

14. Яка головна ідея «Слова про Закон і Благодать»?

- а) ідея виключення історії слов'ян з історії християнського світу;
- б) твір має суто риторичну, політично безідейну спрямованість;
- в) через християнську доктрину зміцнити владу князя на Русі;
- г) підсилити залишки марновірства у культурі Київської Русі .

15. Яка з перелічених теоретичних основ виступає домінантною у «Слові о полку Ігоровім»?

- а) гносеологія;
- б) онтологія;
- в) історіософія;
- г) філософія життя.

23. Після включення до складу якої держави Українська культура стає на шлях засвоєння ідей західноєвропейського Ренесансу та Реформації?

- а) Римська імперія;
- б) Османська імперія;
- в) Польське королівство;
- г) Московське царство.

24. Що виступає центральною ідеєю культури Ренесансу?

- а) антропоцентризм;
- б) фемінізм;
- в) раціоналізм;
- г) позитивізм.

25. Синтез яких філософських систем готував ґрунт в українській культурі для засвоєння гуманістичних ідей?

- а) платонізму й аристотелізму;
- б) кінізму й платонізму;
- в) аристотелізму й скептицизму;
- г) платонізму й скептицизму.

26. Поширення якої філософської системи у її християнізованій формі розвивало ідею істинного пізнання Бога шляхом його поступового осягнення?

- а) стоїцизму;
- б) платонізму;
- в) неоплатонізму;
- г) скептицизму.

27. Яка форма спокійного мовчазного пізнання Бога знаходить свій розвиток в філософській культурі України 15-17 століть?

- а) аскетизм;
- б) раціоналізм;
- в) емпіризм;
- г) ісихазм.

28. У чому різниця при погляді на людину у діячів Реформації по відношенню до ренесансних ідей?

- а) повернути людині її сутнісні земні сили;
- б) звеличення моральності й духовності людини до рівня божественного;
- в) розвинення ідеї пріоритету віри над розумом ;
- г) поглиблення ідей схоластики.

29. Які соціокультурні процеси в Україні сприяли поширенню думок, що були співзвучні реформаторським ідеям?

- а) поширення католицизму;
- в) поширення секуляризації;
- б) поширення гедонізму;
- г) поширення мусульманства.

30. Як можна охарактеризувати інтелектуальну діяльність Івана Вишенського в контексті тогочасної культурної ситуації в Україні?

- а) матеріалізм;
- в) фольклоризм;
- б) магічний містицизм;
- г) полемізм.

31. Які з перелічених понять характеризують філософський метод Г. С. Сковороди ?

- а) сцієнтизм;
- в) соліпсизм.
- б) символізм;

32. Що виступає основним біблійським символом у Г. С. Сковороди?

- а) земля;
- в) сонце;
- б) дерево;
- г) змій.

33. Чи властивим є діалогічний метод для філософії Г. С. Сковороди?

а) так; б) ні.

34. Скільки світів виділяв у своєму філософському вченні Г. С. Сковороди?

а) дванадцять; в) три;
б) шість; г) сім.

35. Чи можна вважати гуманізм Г. С. Сковороди гуманізмом суто «ренесансного типу»?

а) так; б) ні.

36. Які з перелічених ідей відповідають етиці Г. С. Сковороди?

а) ідея рівної рівності; в) ідея суспільної рівності;
б) ідея нерівної рівності; г) ідея розумової рівності.

37. Який світ у філософії Г. С. Сковороди виступає світом об'єктивного існування духовної культури?

а) світ Біблії; в) макрокосм;
б) світ серця; г) мікрокосм.

38. Хто з перелічених філософів мав вплив на Г. С. Сковороду?

а) Кант; в) Сократ;
б) Платон; г) Філон Александрійський.

39. Чи можна вважати філософію Г. С. Сковороди завершеною системою? (Аргументуйте відповідь)

а) так; б) ні.

40. Яку спрямованість мала філософія Памфіла Юркевича?

а) раціоналістичну; в) матеріалістичну;
б) антропоцентричну; г) позитивістську.

41. Який погляд на людину властивий філософії П. Юркевича?

- а) людина - мікрокосм; в) людина - центр світу;
- б) людина - макрокосм; г) людина - єдність мікро- і макрокосму.

42. Що, за думкою П. Юркевича, вирізняє кожну особистість з загальної маси?

- а) емоції; в) розум;
- б) досвід; г) серце.

43. Що, за думкою П. Юркевича, приречує людину на страждання?

- а) емоції; в) тілесна природа;
- б) егоїстична природа; г) розум.

44. Яке з наведених висловлювань відповідає філософській позиції П. Юркевича?

- а) серце відображає тваринну природу людини;
- б) серце відображає сферу духовного життя;
- в) серце тотожне людському розуму;
- г) серце підпорядковане людському розуму.

45. Що в філософії П. Юркевича виступає осередком егоїстичної природи людини?

- а) емоції; в) розум;
- б) тілесність; г) серце.

46. До якої з філософських течій ХХ ст. близька філософія П. Юркевича?

- а) позитивізм; в) феноменологія;
- б) неопозитивізм; г) екзистенціалізм.

47.Що, за думкою П. Юркевича, є скарбницею усіх протиріч людської природи⁷

- а) емоції;
- б) серце;
- в) розум;
- г) тілесність.

48.Який погляд на раціоналістичну етику притаманний П. Юркевичу?

- а) як на побутову;
- б) як на помилкову;
- в) як на єдино вірну;
- г) як на суто згубну.

49.Що, за думкою П. Юркевича, втілює у собі етичне життя людини?

- а) протиріччя емоцій і розуму;
- б) протиріччя природи і розуму ;
- в) протиріччя космосу у цілому;
- г) протиріччя розуму й тіла.

10. ВІРІАНТИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

№ 1

1. Феномен національної філософії. Що вивчає історія укр. філософії. Існуючі методологічні підходи до вивчення історії укр. філософії.
2. Ісає Копинський "Алфавіт духовний".
3. Т. Г. Шевченко та його внесок у розробку філософії української ідеї.

№ 2

1. Категорія національного, її зміст і значення. Дух нації, національна ідея та їх зв'язок з історією нації, національною культурою.
2. Сутність доби Бароко. Український бароковий менталітет.
3. Соціально-філософські орієнтації громадян. В. Антонович, П. Чубинський, С. Подолинський, В. Русов.

№3

1. Міфологія давніх слов'ян та її роль у подальшій філософській культурі.
2. Козацьке бароко на Україні.
3. М. Драгоманов. Життєвий шлях та філософська творчість.

№4

1. Роль християнства у становленні філософської думки Київської Русі.
2. Петро Могила як засновник Києво-Могилянської Академії(КМА).
3. О. Потебня та його «філософія мови».

№5

1. Основні риси філософської культури Київської Русі. Образ філософа – любомудра у Києворуській традиції.
2. Схоластика в КМА.
3. Соціально-філософські погляди Т. Зінківського. "Молода Україна".

№6

1. Універсалізм поглядів на історію у Києворуських літописах.
2. Г. Кониський та його філософські твори.
3. Філософське значення творчості І. Франка. "Мойсей".

№7

1. Філософська думка Київської Русі. "Слово про Закон і Благодать" Іларіона Київського.
2. Стефан Яворський та його філософська спадщина.
3. Філософський зміст мистецької спадщини Л. Українки.

№8

1. Філософська думка Київської Русі. "Моління" Данила Заточеника.
2. Теофан Прокопович та його "вчення дружина".
3. Релігійно-теїстична філософія О.Заньківського.

№9

1. Філософська думка Київської Русі. "Послання пресвітеру Фомі" Кліма Смолятича.
2. Г. Сковорода. Біографія та значення його творчості. Бароковий стиль мислення та творів Г. Сковороди, філософія серця.
3. Академічна філософія П. Ліницького.

№10

1. Філософська думка Київської Русі. Філософські погляди Кирила Філософа.
2. Сутність доби Просвітництва. Філософія Просвітництва.
3. Філософія права Б. Кістяківського.

№11

1. Ісіхазм - духовно-містичне вчення православної церкви, його роль в формуванні київської духовності.
2. Філософські ідеї раннього Просвітництва в працях Я. Козельського.
3. Ноосфера та філософський світ ідей В. Вернадського.

№12

1. Сутність гуманізму та реформації.
2. Йоган Баптист Шад - представник німецької просвітницької філософії на Україні.
3. Історія М. Грушевського та українська національна ідея в теорії та на практиці.

№13

1. Дуалістичні ересі на Україні – богомільство.
2. Сутність романтизму. Український Романтизм.
3. М. Гоголь та його місце в історії філософської культури на Україні.

№14

1. Ідеї Просвітництва та романтизму в філософській думці України кінця 18- першої чверті 19 ст. (Я. Козельський, П. Лодій)
2. Філософія серця Г. Сковороди.

3. «Хуторська філософія» П. Куліша.

№15

1. Внесок українських гуманістів у розвиток філософської думки України (Ю. Дрогобич, П. Русін, С. Оріховський).

2. Загальна характеристика Київської релігійно-філософської школи.

3. Етика "конкордизму" В. Винниченка

№16

1. Соціологічні погляди С. Оріховського. "Напучення польському королеві".

2. Поширення ідей Канта і Шеллінга в київській релігійно-філософській школі. І. Скворцов, І. Міхневич, П. Авсеєв.

3. Філософський персоналізм О. Кульчицького.

№17

1. Роль Острозького культурно-освітнього центру в поширенні філософських ідей.

2. П. Юркевич - найвизначний представник київських теїстів.

3. М. Хвильовий та дискусія з питань національної культури.

№18

1. Київська релігійно-філософська школа

2. Філософія національної ідеї в європейській культурі XIX ст.

3. Соціально-філософські погляди Д. Донцова. (Філософія інтегрального націоналізму, вчення про націю, «Націоналізм»)

№19

1. Філософські погляди Івана Вишенського.
2. Кирило-Мефодіївське товариство. Філософічні ідеї в творчості М. Максимовича.
3. Історіософська концепція В. Липинського.

№20

1. Філософія братських шкіл
2. Історіософська концепція М. Костомарова ("Книга бугтя українського народу").
3. Український екзистенціалізм. Проблема людської особистості.

№21

1. Філософсько-соціологічні погляди громадівців та «Молодої України».
2. Націософія Ю. Липи. Ідея серединності української нації.
3. Українська філософія сьогодні: Оксана Забужко "Філософія української ідеї та європейський контекст" та Соломія Павличко.

11. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Якість і послідовність вивчення учбового матеріалу контролюється перевіркою відповідей студентів на вузлові питання тем, які винесені на семінарські заняття, а також написанням контрольної роботи. К методам оцінювання відносять: оцінку за реферат, самостійну письмову роботу, поточне тестування, підсумковий тест, самоперевірку, співбесіди, заліки.

Під методами навчання розуміють способи навчальної роботи викладача та організації навчально-пізнавальної діяльності студентів з метою вирішення різноманітних дидактичних завдань, спрямованих на оволодіння матеріалом, який потрібно засвоїти.

В основу сучасного етапу розвитку теорії щодо методів навчання покладено навчально-пізнавальну діяльність особистості, поділену на види.

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: словесно-інформаційні, наочно-єврістичні, практично-репродуктивні, проблемні, частково-пошукові, дедуктивні, індуктивні; лекція, пояснення, робота з книгою.

2. Методи стимулювання навчально-пізнавальної діяльності: ділові ігри, наукові дискусії, наукові конкурси (олімпіади), написання тез, статті, моральні та матеріальні стимули; робота зі словником.

3. Методи контролю та самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності: усне опитування, письмові роботи, контрольні, тестування самоперевірка, заліки, співбесіди.

4. Використання комп'ютерної техніки.

По дисципліні «Історія української філософії» передбачені наступні види контролю знань студентів:

Поточний контроль

Протягом семестру студенти готують відповіді на питання з певних тем, що визначені у планах семінарських занять і є обов'язковими для вивчення. Результати виступів, доповідей, повідомлень, доповнень фіксуються у журналі обліку контролю навчально-виховного процесу і є важливою складовою підсумкової оцінки знань студентів.

Підсумковий контроль

Для контролю засвоєння даної дисципліни навчальним планом передбачені два модульних контролю, за результатом яких виставляється оцінка за весь курс.

На кожному модульному контролі студентам пропонується відповісти на 2 питання за матеріалами навчальної дисципліни.

12. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Національне як елемент філософської культури України. Філософія як елемент духовної культури. Витоки національної української філософії.
2. Особливості розвитку філософської культури доби Київської Русі.
3. «Слово про Закон і Благодать» митрополита Іларіона Київського.
4. «Слово о полку Ігоревім»: історіософська проблематика.
5. «Моління Данила Заточеника»: філософська проблематика твору.
6. Головні риси ренесансного світосприйняття та його філософський зміст (український контекст).
7. Філософія Івана Вишенського.
8. Філософські погляди Кирила-Транквіліона Ставровецького.
9. Сутність Просвітництва як явища в філософській культурі. Києво-Могилянська академія та її роль у розвитку філософських ідей в Україні.
10. Філософські ідеї Теофана Прокоповича: ідея загального блага, теорія держави.
11. Специфіка філософського методу Григорія Сковороди. Вчення про дві натури і три світи у Г. Сковороди.
12. «Філософія серця» Г. Сковороди.
13. Відлуння ідей романтизму в українській культурі і становлення проблеми «людина - нація».

14. Феномен творчості М. Гоголя в контексті романтичного світогляду. «Два періоди» в духовній біографії М. Гоголя. Містичний реалізм і проблема зла.
15. Романтичні орієнтири представників Кирило-Мефодіївського братства. Історіософія М. Костомарова. Ідея панславізму у Костомарова.
16. Антиурбанізм П. Куліша.
17. Феномен життя і творчості Т.Г. Шевченка. Антропоцентризм і філософія природи Т. Г. Шевченка. Історіософія і «христоцентризм» Т. Г. Шевченка.
18. «Філософія серця» в творчості П. Юркевича. Етика П. Юркевича.
19. Критика агностицизму І. Канта в філософії П. Лодія.
20. Проблема пізнання у Йогана Баптиста Шада.
21. Шеллінгіанство в Україні. Д. Веланський.
22. Гегельянські впливи в Україні і творчість С. Гогоцького.
23. Проблема походження мови в філософії О. Потебні. Мова і мислення в лінгвістичній концепції О. Потебні.
24. Ідея поступу у М. Драгоманова. Соціальна доктрина Драгоманова і критика філософії національної ідеї.
25. Ідея національного месіанізму в творчості І. Франка.
26. Феномен «національної ідеї» Т. Зінківського.
27. Історіософія М. Міхновського.
28. Діалектика відносин національний герой і народ в науковій публіцистиці та філософських поемах І. Франка.

29. Ніцшеанство в українській філософській культурі. Неоромантизм Л. Українки. Естетика Л. Українки.
30. В. Вернадський: філософські роздуми про життя, всесвіт, ноосферу.
31. Етика конкордизму В. Винниченка.
32. Народ і творча інтелігенція в соціально-філософських поглядах М.Хвильового.
33. Філософія національної ідеї Д. Донцова
34. Історіософія В. Липинського.
35. Філософські ідеї в творчості І. Лисяка-Рудницького.
36. Осмислення українського національного характеру у О. Кульчицького
37. Українська національна ідея у творчості М. Шлемкевича.
38. Загальносвітове і національне у розвитку філософських ідей у роботах Д. Чижевського.
39. Сучасна українська філософія і дослідницькі роботи В. Горського.
40. Г. Грабович, О. Забужко і процес деміфологізації в українській культурі.
41. М. Попович як дослідник української філософської культури.
42. І. Бичко – «український Сартр».

13. ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Шкала університету	В балах	За шкалою ECTS	Критерії
<i>Відмінно-5</i>	90 – 100	A – відмінно (зараховано)	Завдання виконано у повному обсязі, відповіді дано на <u>всі питання.</u> Матеріал викладено логічно, послідовно, при цьому виявлена здатність студентів теоретичні питання підтверджувати прикладами з життя, вірно застосовуючи терміни філософії.
<i>Добре-4</i>	85 – 89 75 – 84	B – добре , дуже добре (зараховано) C – добре (зараховано)	Дано відповіді на <u>декілько питань.</u> Матеріал викладено логічно, послідовно, але студент не знає деяких визначень з тем предмету, припустив певні неточності.
<i>Задовільно-3</i>	65 – 74 60 – 64	D – задовільно (зараховано) E – задовільно (достатньо) (зараховано)	Дано відповідь на <u>одне питання,</u> а другі розкрито не повністю. Студент не може всебічно застосовувати знання з філософії.
<i>Незадовільно-2</i>	<u>35 – 59</u>	<u>FX – незадовільно з можливістю повторно здавати(незараховано)</u>	<u>Немає відповіді на всі питання.</u> Матеріал викладено нелогічно, без будь-якої послідовності. Є багато помилок.
	<u>1-34</u>	<u>F – незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни (незараховано)</u>	Студент не володіє знанням предмету і не вміє робити висновки.

14. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ:

Форми самостійної роботи різноманітні. Основними з них є:

- вивчення творів представників світової філософської думки, необхідної наукової та навчальної літератури в ході підготовки до семінарських занять, модульного контролю, іспиту;
- робота над виступами, повідомленнями, доповідями, рефератами до семінарських занять;
- участь у студентських наукових конференціях та днях науки;
- участь у роботі студентських наукових гуртків з філософії.

Найважливішим компонентом самостійної роботи студентів і найбільш ефективною її формою є конспект. Ведення конспекту лекцій, а також конспектування рекомендованої літератури до лекційних тем дозволить не лише з'ясувати матеріал, що викладається лектором, але й стане вихідним пунктом для підготування до відповідних тем семінарських занять. У процесі підготування до них обов'язково також конспектування рекомендованої літератури.

Питання, які потребують з'ясування щодо ведення конспекту, із конспектування власне творів, а також у вирішенні інших проблем з цього курсу, можуть бути розглянуті на консультаціях, у ході індивідуальної роботи із студентами, на лекціях або на семінарських заняттях. На цих заняттях систематично здійснюється не тільки конче потрібна допомога студентам, але й перевірка конспектів, заслуховування виступів, повідомлень, доповідей та

рефератів з теми, що розглядається, поточний контроль інших видів роботи студентів.

Всі форми самостійної роботи студентів взаємопов'язані, доповнюють одна одну і в сукупності забезпечують творче засвоєння філософії, допомагають сформувати теоретичне мислення й уміння самостійно аналізувати професійні, життєві та інші соціальні проблеми, правильно орієнтуватися в складних умовах сучасного світу.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ КУРСУ:

1. Національне як елемент філософської культури України. Філософія як елемент духовної культури.
2. Роль християнства у становленні філософської думки Київської Русі.
3. Особливості розвитку філософської культури доби Київської Русі.
4. Гносеологічна проблематика в філософських пам'ятках Київської Русі.
5. Розуміння людини та її сутність в культурі Київської Русі.
6. «Слово про Закон і Благодать» митрополита Іларіона Київського.
7. «Слово о полку Ігоревім»: історіософська проблематика.
8. «Моління Данила Заточеника»: філософська проблематика твору.
9. Головні риси ренесансного світосприйняття та його філософський зміст.

10. Філософський аспект реформаційних ідей (український контекст).
11. Головні особливості філософських ідей бароко як культурної теорії (український контекст).
12. Філософія Івана Вишенського.
13. Філософські погляди Кирила-Транквіліона Ставровецького.
14. Сутність Просвітництва як явища в філософській культурі. Києво-Могилянська академія та її роль у розвитку філософських ідей в Україні.
15. Філософські ідеї Теофана Прокоповича.
16. Ідея загального блага Теофана Прокоповича.
17. Теорія держави Теофана Прокоповича.
18. Специфіка філософського методу Григорія Сковороди.
19. Вчення про дві натури і три світи у Григорія Сковороди.
20. «Філософія серця» Григорія Сковороди.
21. Відлуння ідей романтизму в українській культурі і становлення проблеми «людина - нація».
22. Феномен творчості М. Гоголя в контексті романтичного світогляду. «Два періоди» в духовній біографії М. Гоголя.
23. Містичний реалізм і проблема зла у М. Гоголя.
24. Романтичні орієнтири представників Кирило-Мефодіївського братства. Історіософія М. Костомарова.
25. Ідея панславізму у Костомарова.
26. Антиурбанізм П. Куліша.
27. Феномен життя і творчості Т. Г. Шевченка. Антропоцентризм і філософія природи Т. Г. Шевченка.

28. Історіософія і «христоцентризм» Т. Г. Шевченка.
29. «Філософія серця» в творчості П. Юркевича.
30. Етика П. Юркевича.
31. Критика агностицизму І. Канта в філософії П. Лодія.
32. Проблема пізнання у Йогана Баптиста Шада.
33. Шеллінгіанство в Україні. Д. Веланський.
34. Гегельянські впливи в Україні і творчість С. Гогоцького.
35. Проблема походження мови в філософії О. Потебні.
36. Мова і мислення в лінгвістичній концепції О. Потебні.
37. Ідея поступу у М. Драгоманова.
38. Соціальна доктрина Драгоманова і критика філософії національної ідеї.
39. Ідея національного месіанізму в творчості І. Франка.
40. Феномен «національної ідеї» Т. Зінківського.
41. Історіософія М. Міхновського.
42. Діалектика відносин національний герой і народ в науковій публіцистиці та філософських поемах І. Франка.
43. Ніцшеанство в українській філософській культурі. Неоромантизм Л. Українки.
44. Естетика Л. Українки.
45. В. Вернадський: філософські роздуми про життя, всесвіт, ноосферу.
46. Етика конкордизму В. Винниченка.
47. Народ і творча інтелігенція в соціально-філософських поглядах М. Хвильового.
48. Філософія національної ідеї Д. Донцова

49. Історіософія В. Липинського.
50. Філософські ідеї в творчості І. Лисяка-Рудницького.
51. Осмислення українського національного характеру у О. Кульчицького
52. Українська національна ідея у творчості М. Шлемкевича.
53. Осмислення ідеї нації в творчості О. Кульчицького і М. Шлемкевича.
54. Загальносвітове і національне у розвитку філософських ідей у роботах Д. Чижевського.
55. Сучасна українська філософія і дослідницькі роботи В. Горського.
56. Г. Грабович, О. Забужко і процес деміфологізації в українській культурі.
57. М. Попович як дослідник української філософської культури.

Навчальне видання

Старовойтова Ірина Іванівна

Історія філософії України

**Методичні вказівки з курсу «Історія філософії України»
для студентів спеціальності «Філософія»
факультету історії та філософії ОНУ імені І. І. Мечникова**

За редакцією автора

Підп. до друку 14.11.2019. Формат 60x84/16.
Ум.-друк. арк. 4,42. Тираж 20.
Зам. № 1895.

Видавець і виготовлювач
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4215 від 22.11.2011 р.
Україна, 65082, м. Одеса, вул. Єлісаветинська, 12
Тел. (048) 723-28-39. E-mail: druk@onu.edu.ua